# ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ

પરીક્ષાર્થી ક્રમાંક

# શિક્ષણ વિદ્યાશાખા(IASE)

માસ્ટર ઑફ એજ્યુકેશન (એમ.એડ્.) : સત્ર – 2

વસંત પંચમી સત્ર, સત્રાંત પરીક્ષા : મે-2025

MED202 : શિક્ષણનું સમાજશાસ્ત્ર અને નઈતાલીમ(Sociology of Education and Nai Taleem)

તા. : - 02-05-2025 સમય : 8-00 થી 10-30

વાર : - શુક્રવાર કુલગુણ : 60

#### After completion this course, the student/participant...

- 1. શિક્ષણનું સમાજશાસ્ત્ર અને શૈક્ષણિક સમાજશાસ્ત્ર વચ્ચેનો ભેદ સ્પષ્ટ કરવાનું કૌશલ્ય દર્શાવે છે.
- 2. સામાજિક ગતિશીલતા, સામાજિક પરિવર્તન અને સામાજિક સ્તરીકરણનો ભેદ સ્પષ્ટ કરવાનું કૌશલ્ય દર્શાવે છે.
- 3. ઔદ્યોગિક, આર્થિક અને રાજકીય વિચારસરણીનો શિક્ષણ ઉપર પ્રભાવ સ્પષ્ટ કરવાનું કૌશલ્ય દર્શાવે છે.
- 4. રચનાત્મક કાર્યક્રમોના સંદર્ભમાં સંસ્થા કે સમાજમાં જઈ આયોજન અને અમલીકરણ કરવાનું કૌશલ્ય દર્શાવે છે.
- 5. સૂચિત પુસ્તકોના સંદર્ભમાં નઈ તાલીમનું સમાજ દર્શનની સમીક્ષા કરીને સમીક્ષાત્મક અફેવાલ તૈયાર કરે છે.

### પ્રશ્ન - 1 નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

(18)

#### Answer any three of the following questions.

1. સમાજશાસ્ત્ર અને શિક્ષણશાસ્ત્રનો પારસ્પરિક સંબંધ સ્પષ્ટ કરો.

Explain the interrelationship between sociology and pedagogy.

2. ભારતીય સમાજની લાક્ષણિકતાઓ મુદ્દાસર લખો.

Write the characteristics of Indian society point wise.

3. 'ખાદી વસ્ત્ર નથી, વિચાર છે.' – સમજાવો.

Explain - 'KHADI is not a garment, it is an idea.'

4. શિક્ષણ સંસ્થાઓમાં સમૂહ્જીવનના આચાર અંગે બબલભાઈ મહેતાના વિચારો સ્પષ્ટ કરો.

Explain the ideas of Babalbhai Mehta regarding the practice of Group living in educational institutions.

5. સર્વોદય પુસ્તકના 'સાચનાં મૂળ' પ્રકરણમાં વ્યક્ત થતા વિચારો સ્પષ્ટ કરો.

Explain the ideas expressed in the chapter 'SANCH na MUL' of the book SARVODAYA. Describe the contribution of education in social mobility.

(12)

#### Answer any one of the following questions.

પ્રશ્ન - 2 નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નોનો ઉત્તર લખો.

1. ઔદ્યોગિક, આર્થિક અને રાજકીય વિચારસરણીનો શિક્ષણ ઉપર પ્રભાવ વર્ણવો.

Describe the influence of industrial, economic and political thinking on education.

2. સામાજિક ગતિશીલતામાં શિક્ષણનું પ્રદાન વર્ણવો.

Describe the contribution of education in social mobility.

પ્રશ્ન - 3 નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નોનો ઉત્તર લખો.

(80)

#### Answer any one of the following questions.

1. રચનાત્મક કાર્યક્રમોની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી તેનું મહત્ત્વ લખો.

Explain the concept of Constructive Programs and write its importance.

2. ગાંધીજી રચિત 'હિંદ સ્વરાજ' પુસ્તકની સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો.

Write a review on the book 'HIND SWARAJ' written by Gandhiji.

પ્રશ્ન - 4 નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

(12)

#### Answer any three of the following questions.

1. શિક્ષણનું સમાજશાસ્ત્ર અને શૈક્ષણિક સમાજશાસ્ત્રનું કાર્યક્ષેત્ર અને તફાવત સ્પષ્ટ કરો.

Explain the scope and difference between Sociology of Education and Educational Sociology.

2. સામાજિક પરિવર્તનની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી તેનું સ્વરૂપ સમજાવો.

Clarify the concept of social change and explain its nature.

3. કોમી એકતાનું મહત્ત્વ જણાવી, તે માટે વાતાવરણ નિર્માણના ઉપાયો લખો.

Explain the importance of communal harmony and write down ways to create an environment for it.

4. અશ્પૃશ્યતારૂપી કલંકને ધોઈ કાઢવા અંગે ગાંધીજીના વિચારો લખો.

Write Gandhian Thoughts on washing away the stigma of untouchability.

5. આશ્રમી કેળવણી અંગે જુગતરામ દવેના વિચારો સ્પષ્ટ કરો.

Explain Jugatram Dave's thoughts on ASHRAMI KELAVANI.

## પ્રશ્ન - 5 નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (બધાજ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.)

(10)

### Write a short answer to the following questions. (All questions are compulsory.)

1. શિક્ષણનું ખાનગીકરણ અને વૈશ્વિકીકરણનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો.

Explain the meaning of privatization and globalization of education.

2. સામાજિક ગતિશીલતાને અવરોધક મુખ્ય બે અવરોધક પરિબળો લખો.

Write two main constraining factors that hinder social mobility.

3. દારૂબંધીના કાર્યને આગળ વધારવામાં કોને ખાસ તક છે? શા માટે?

Who has a special opportunity to advance the work of prohibition?

4. આચારની કેળવણી એટલે શું?

What is the education of conduct(ACHAR ni KELAVANI)?

5. ગાંધીજીએ તારવેલા સર્વોદયના સિદ્ધાંતો લખો.

Write the principles of SARVODAYA derived by Gandhiji.

----\*----